

MENINGEN OVER ZWARTE PIET VERSCHUIVEN

**Helpt Nederlanders wil nog steeds 'zwarte' Zwarte Piet
Draagvlak voor alternatieven gegroeid
Oplossingen: zoek de dialoog**

30 november 2018

Belangrijkste uitkomsten

Nederlanders hechten aan Zwarte Piet, maar meningen verschuiven

Ongemakkelijke discussie over Zwarte Piet lijkt maatschappelijk effect te hebben

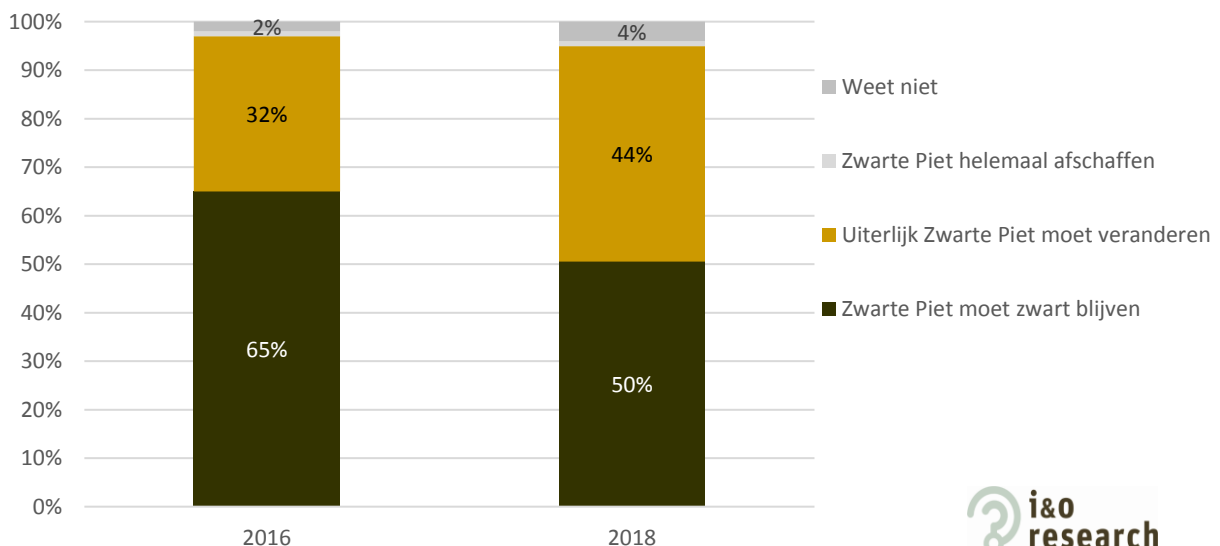
Ook dit jaar is de discussie over uiterlijk en kleur van Zwarte Piet weer heftig. Een ruime meerderheid van de Nederlanders (68%) vindt het *niet* terecht dat deze discussie gevoerd wordt, 30 procent vindt de discussie *wel* terecht. Ten opzichte van 2016 is dit een duidelijke verschuiving: toen vond 80 procent de maatschappelijke discussie onterecht en 19 procent terecht.

Hoger opgeleiden zijn bijna geheel verantwoordelijk voor deze verandering: van hen vindt nu 50 procent terecht dat hier discussie over is, terwijl dat in 2016 nog 36 procent was.

Meer Nederlanders voor Zwarte Piet in een andere vorm dan in 2016

In 2016 wilde 65 procent van de Nederlanders dat Zwarte Piet zwart zou blijven, nu wil nog 50 procent dat. Men is in 2018 vaker voor andere verschijningsvormen van Zwarte Piet dan in 2016: waar 32 procent in 2016 voor een mix of andere vorm van Zwarte Piet was, is dat nu 44 procent. Bijna niemand (1%) vindt dat Zwarte Piet helemaal moet worden afgeschaft.

Wat vindt u? Moet Zwarte Piet zwart blijven, geleidelijk/direct veranderen, helemaal verdwijnen?

Hoger opgeleiden willen twee keer vaker lichtere Piet dan middelbaar en lager opgeleiden

Een op de drie hoger opgeleiden (31%) vindt dat het uiterlijk van Zwarte Piet moet blijven zoals het was (namelijk 'zwart'). Onder lager opgeleiden is dat 68 procent en onder middelbaar opgeleiden 58 procent. Voor zowel lager, middelbaar als hoger opgeleiden is dat een aanzienlijke (en gelijkmatige) toename.

Jongeren sterk van mening veranderd

Onder jongere Nederlanders heeft zich in twee jaar de grootste verandering voorgedaan. Waar in 2016 nog 64 procent van de 18 tot 34-jarigen een zwarte Zwarte Piet wilde behouden, is dat nu 38 procent. Onder 65-plussers heeft bijna geen verandering plaatsgevonden.

Randstedelingen willen uiterlijk Zwarte Piet vaker aanpassen dan rest van het land

In de Randstad is men vaker vóór een veranderende Zwarte Piet dan in de rest van Nederland. In de drie grote steden wil 'slechts' 34 procent dat Zwarte Piet zwart blijft. In de zuidelijke en noordelijke provincies houdt men daar het meest aan vast, in het oosten en de rest van het westen (zonder de drie grote steden) het minst. 'Blokkeerfriezen' is een begrip geworden in relatie tot de Zwarte Piet-discussie, maar in Friesland wijkt men niet af van het gemiddelde.

Grote verdeeldheid naar politieke voorkeur

De verschillen naar politieke voorkeur zijn fors. Kiezers van PVV, Forum voor Democratie en 50 Plus willen in driekwart van de gevallen of meer vasthouden aan een zwarte Zwarte Piet. Van de kiezers van GroenLinks, PvdA en D66 wil een kwart of minder dat.

Een op drie kinderen heeft (enige) last van Zwarte Piet-discussie (volgens ouders)

Van de ouders van kinderen in de Sinterklaasleeftijd zegt een derde dat die kinderen enige tot veel last hebben van de Zwarte Piet-discussie. Dit is ten opzichte van twee jaar geleden niet veranderd.

Ouders beter in staat 'Zwarte Piet' uit te leggen

Wel verschillend met twee jaar geleden is dat ouders van 'gelovige' kinderen beter in staat zijn om aan hun kinderen uit te leggen hoe het zit met het uiterlijk van Zwarte Piet. Van de ouders die het hun kinderen uit proberen te leggen, kan 84 procent dat nu goed tot heel goed, in 2016 was dat 72 procent.

Veranderingen in Sinterklaasjournaal positiever ervaren

Over de manier waarop het Sinterklaasjournaal met de Pieten omgaat, zijn Nederlanders in 2018 positiever dan ze in 2016 waren. Waar in 2016 18 procent van de Nederlanders de veranderingen goed of heel goed vond, is dat in 2018 51 procent.

Hoe nu verder: dialoog, zoek het midden en geef het tijd

We vroegen deelnemers aan het onderzoek of ze een oplossing zien om partijen dichter bij elkaar te brengen of het probleem op te lossen. Bijna de helft (47%) heeft wel een idee, de andere helft (53%) niet. Op de vraag, wat die oplossing is, zien we vooral dat mensen proberen de tegenstelling te overbruggen. Meerdere (creatieve) ideeën om partijen tot elkaar te brengen, worden naar voren gebracht. De belangrijkste oplossingsrichtingen:

1. Dialoog: praat met elkaar
2. Geef de extremen geen aandacht
3. Geef het tijd: culturele veranderingen gaan nu eenmaal niet snel

1. Dialoog: praat met elkaar

Veel mensen geven de (uitgesproken) voor- en tegenstanders het advies met elkaar aan tafel te gaan zitten. "Rustig rond de tafel, polderen zoals dat zo mooi in Nederland heet. Het heeft zijn effect al meerdere malen bewezen", "minder met extremisten spreken en meer met de stille meerderheid van beide kanten", "praat met elkaar, met respect en probeer niet te emotioneel te zijn. Begrip voor de andere partij kan een toenadering brengen zodat een compromis gevonden kan worden waar de meerderheid zich in kan vinden. Er zullen echter altijd extremisten blijven die het er niet mee eens zijn."

2. Geef de extremen geen aandacht

Daarnaast stellen veel mensen dat aan de extremen minder aandacht moet worden geschonken en dat de media hen geen podium moeten bieden, zoals een respondent het uitdrukt: "Aan beide kanten zijn het alleen de fanatiekelingen die problemen geven. De rest van de mensen heeft het helemaal gehad met

deze discussie. Deze middenmoot moet zich laten horen. Er moeten denk ik aan beide kanten concessies worden gedaan, dat zij dan zo. Wie dan nog moeilijk doet, is een zeurpiet.”

Van de Nederlanders is 80 procent het eens met de stelling ‘Een kleine minderheid van tegenstanders verpest het Sinterklaasfeest’. Een deel van deze minderheid heeft de discussie een aantal jaren geleden aangezwengeld, een discussie die als ongewenst wordt ervaren, maar die – getuige de verschuiving in standpunten – wel effect heeft gehad. Het is vanzelfsprekend aan voor- en tegenstanders zelf te beslissen of ze de veranderingen ver genoeg of te ver vinden gaan, maar een opstelling die gericht is op dialoog kan de gemoederen wellicht doen bedaren. Ook wil rond de tachtig procent niet dat er gedemonstreerd wordt bij de intocht van Sinterklaas – noch door voor-, noch door tegenstanders.

3. Geef het tijd: culturele veranderingen gaan nu eenmaal niet snel

Tenslotte wordt gezegd dat tradities nu eenmaal niet snel veranderen en we geduld moeten hebben. “Een culturele verandering kost tijd. Tradities zijn ook ooit ontstaan, het Sinterklaasfeest zoals we nu kennen heeft er ook vroeger anders uitgezien. Er zijn genoeg tradities uitgestorven. Geef het tijd en luister eens naar een ander.”

Verantwoording

Dit blijkt uit landelijk representatief onderzoek van I&O Research onder 3.145 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek liep van 22 tot en met 27 november 2018.

Meer informatie

- Peter Kanne, p.kanne@ioresearch.nl, 06-31943707

*Overname uit deze publicatie is alleen toegestaan met expliciete vermelding van **I&O Research** als bron.*

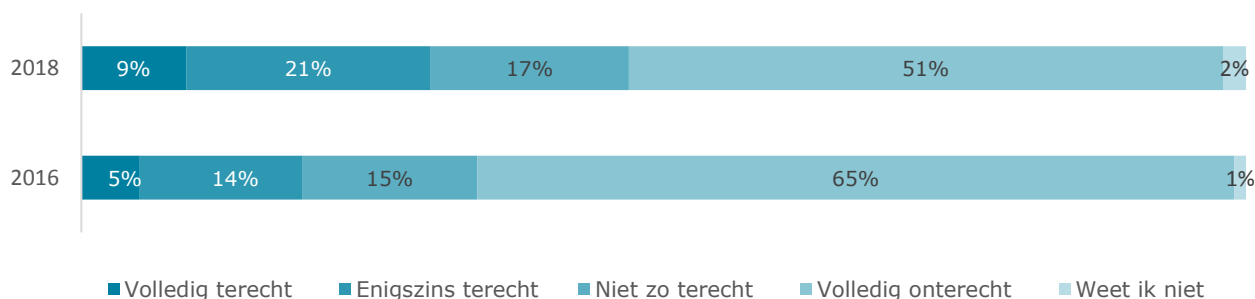
1. Draagvlak Zwarte Piet

1.1 Meerderheid vindt discussie over Zwarte Piet onterecht, maar dit neemt wel af

Over het uiterlijk en de kleur van Zwarte Piet wordt al een aantal jaren gediscussieerd. Ook dit jaar is de discussie weer heftig. Sommige mensen vinden dat de verschijning van Zwarte Piet moet blijven zoals deze was, anderen vinden dat Piet niet langer zwart moet zijn of helemaal moet worden afgeschaft (meer daarover hierna). We vroegen de Nederlanders in de eerste plaats wat ze ervan vinden dat er een maatschappelijke discussie is over het uiterlijk van Zwarte Piet. Een ruime meerderheid wil zo'n discussie niet: 68% vindt het onterecht dat er over gediscussieerd wordt. Ten opzichte van 2016 heeft er wel een verschuiving plaatsgevonden. Waar in 2016 19% van de Nederlanders de maatschappelijke discussie terecht vond, is dat in 2018 toegenomen tot 30% (figuur 1).

Figuur 1

Wat vindt u ervan dat er een maatschappelijke discussie is over het uiterlijk van Zwarte Piet? Vindt u dat terecht of onterecht?

1.2 Hoger opgeleiden zijn discussie vaker terecht gaan vinden

Nederlanders vinden het nu dus vaker terecht dat er een discussie is over het uiterlijk van Zwarte Piet dan in 2016. Hoger opgeleiden zijn bijna geheel verantwoordelijk voor deze verandering: van hen vindt nu 50% het terecht dat hier discussie over is, terwijl dat in 2016 nog 36% van de hoger opgeleiden was. Onder middelbaar opgeleiden vindt een veel kleinere verandering plaats (van 17% naar 22% terecht) en onder lager opgeleiden is dat verschil ten opzichte van 2016 nog kleiner (van 9% naar 12%).

Tabel 1

Wat vindt u ervan dat er een maatschappelijke discussie is over het uiterlijk van Zwarte Piet? Vindt u dat terecht of onterecht? (naar opleidingsniveau)¹

	TOTAAL		LAGER OPGELEID		MIDDELBAAR OPGELEID		HOGER OPGELEID	
	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018
Volledig terecht	5%	9%	3%	3%	4%	5%	11%	17%
Enigszins terecht	14%	21%	6%	9%	13%	17%	25%	33%
Niet zo terecht	15%	17%	11%	15%	14%	19%	21%	18%
Volledig onterecht	65%	51%	78%	73%	69%	59%	42%	31%
Weet ik niet	1%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

¹ Sommige mensen pleiten ervoor lager opgeleiden 'praktisch opgeleiden' te noemen. Wij kiezen hier niet voor. Zie de verantwoording achter in dit rapport voor een uitleg.

1.3 Meer Nederlanders zijn voor Zwarte Piet in een andere vorm

In 2016 wilde 65 procent van de Nederlanders dat Zwarte Piet zwart zou blijven, nu wil nog 50 procent dat. Men is in 2018 vaker voor andere verschijningsvormen van Zwarte Piet dan in 2016: waar 32 procent in 2016 voor een mix of andere vorm van Zwarte Piet was, is dat nu 44 procent. Bijna niemand (1%) vindt dat Zwarte Piet helemaal moet worden afgeschaft (tabel 2).

Tabel 2

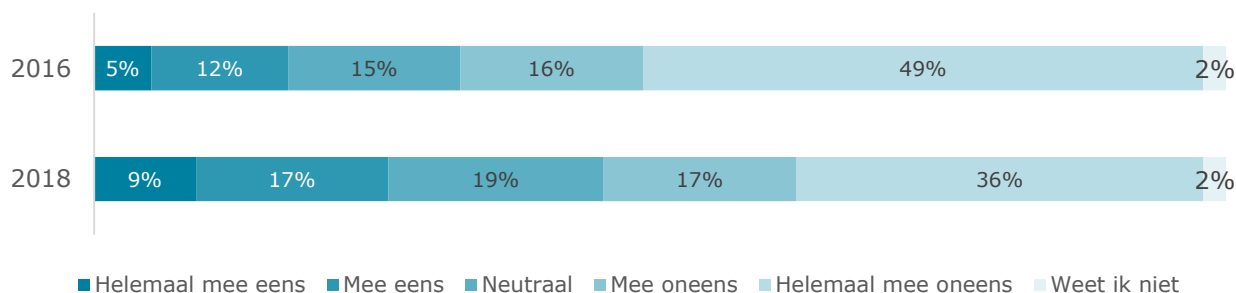
Wat vindt u? Kunt u een van onderstaande uitspraken kiezen?

	2016	2018
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet blijven zoals het was (met zwarte huidskleur)	65%	50%
Er moet een mix zijn van Zwarte Pieten, Schoorsteen Pieten (roetvegen, lichtere huidskleur) en gekleurde Pieten.	14%	19%
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet geleidelijk veranderen (naar een Schoorsteen Piet met roetvegen en een lichtere huidskleur)	13%	17%
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet direct veranderen (naar een Schoorsteen Piet met roetvegen en een lichtere huidskleur)	4%	6%
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet helemaal veranderen (alleen nog witte of gekleurde huidskleur)	1%	2%
Piet moet helemaal worden afgeschaft (geen gekleurde of Zwarte Pieten)	1%	1%
Weet ik niet	2%	4%
TOTAAL	100%	100%

Deze verandering is ook zichtbaar wanneer Nederlanders de stelling wordt voorgelegd of het goed is dat het uiterlijk van Zwarte Piet verandert. Het deel van de Nederlanders die deze verandering een goede zaak vindt nam in twee jaar tijd toe, van 17% in 2016 naar 26% in 2018. Bovendien werd de groep met mensen die het helemaal oneens was met deze stelling kleiner, van bijna de helft van de Nederlanders in 2016 naar 36% nu (figuur 2).

Figuur 2

Het is een goede zaak dat het uiterlijk van Zwarte Piet verandert (%)

1.4 Ook lager opgeleiden veranderen van mening over Zwarte Piet

Hoger opgeleiden zijn vaker dan lager opgeleiden van mening dat het uiterlijk van Zwarte Piet moet veranderen. Een op de drie hoger opgeleiden (31%) vindt dat het uiterlijk van Zwarte Piet moet blijven zoals het was (namelijk 'zwart'), ten opzichte van 68% van de lager opgeleiden en 58% van de middelbaar opgeleiden. Hoger opgeleiden zijn beduidend vaker voor een directe of gehele verandering van Zwarte Piet.

Lager en middelbaar opgeleiden houden dus vaker vast aan de traditionele Zwarte Piet, maar dit verschil bestond twee jaar geleden ook al en is niet groter geworden. Anders gesteld: ook lager opgeleiden veranderen van mening over Zwarte Piet en willen nu vaker dan twee jaar geleden dat Zwarte Piet (geleidelijk) van kleur verandert.

Tabel 3

Wat vindt u? Kunt u een van onderstaande uitspraken kiezen? (naar opleiding²)

	TOTAAL		LAGER OPGELEID		MIDDELBAAR OPGELEID		HOGER OPGELEID	
	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet blijven zoals het was (met zwarte huidskleur)	65%	50%	79%	68%	69%	58%	44%	31%
Er moet een mix zijn van Zwarte Pieten, Schoorsteen Pieten (roetvegen, lichtere huidskleur) en gekleurde Pieten.	14%	19%	9%	16%	13%	19%	20%	23%
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet geleidelijk veranderen (naar een Schoorsteen Piet met roetvegen en een lichtere huidskleur)	13%	17%	8%	11%	11%	15%	19%	25%
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet direct veranderen (naar een Schoorsteen Piet met roetvegen en een lichtere huidskleur)	4%	6%	1%	2%	3%	4%	9%	11%
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet helemaal veranderen (alleen nog witte of gekleurde huidskleur)	1%	2%	0%	1%	1%	1%	3%	3%
Piet moet helemaal worden afgeschaft (geen gekleurde of Zwarte Pieten)	1%	1%	0%	0%	1%	1%	2%	1%
Weet ik niet	2%	4%	2%	1%	2%	2%	3%	6%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

² Sommige mensen pleiten ervoor lager opgeleiden 'praktisch opgeleiden' te noemen. Wij kiezen hier niet voor. Zie de verantwoording achter in dit rapport voor een uitleg.

1.5 Randstad wil uiterlijk Zwarte Piet vaker aanpassen dan rest van het land

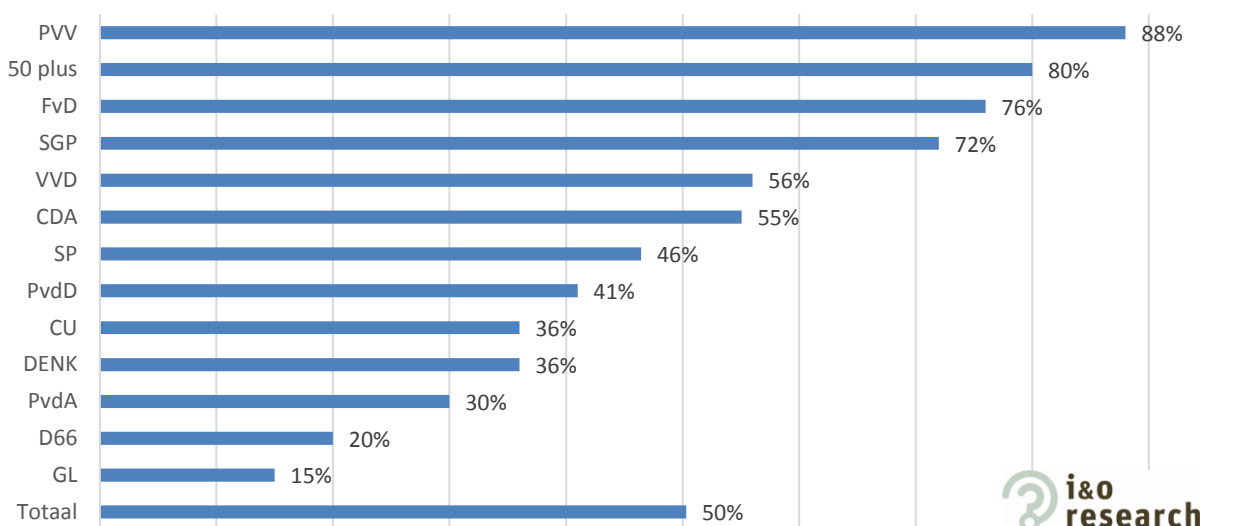
In de Randstad is men vaker vóór een veranderende Zwarte Piet dan in de rest van Nederland. In de drie grote steden³ wil 'slechts' 34 procent dat Zwarte Piet zwart blijft. In de zuidelijke (61%) en noordelijke (54%) provincies houdt men daar het meest aan vast, in het oosten (49%) en de rest van het westen (48%, west zonder de G3) het minst. 'Blokkeerfriezen' is een begrip geworden in relatie tot de Zwarte Piet-discussie, maar in Friesland wijkt men niet af van het gemiddelde (50% wil dat Zwarte Piet zwart blijft). De provincies Drenthe (62%) en Zeeland (62%) scoren het hoogst in hun mening het uiterlijk van Zwarte Piet te laten zoals het was (met zwarte huidskleur).

1.6 Grote verdeeldheid naar politieke voorkeur

Vooraf kiezers van PVV, 50 Plus, Forum voor Democratie en SGP houden het liefst vast aan een zwarte Zwarte Piet. Kiezers van GroenLinks D66, PvdA, DENK en ChristenUnie willen het vaakst verandering.

Figuur 3

"Het uiterlijk van Zwarte Piet moet blijven zoals het was (met zwarte huidskleur)" (% naar huidige politieke voorkeur)

³ Amsterdam, Rotterdam en Den Haag.

1.7 Jongeren meest van mening veranderd

Onder jongere Nederlanders heeft zich in twee jaar de grootste verandering voorgedaan. Waar 64 procent van de 18 t/m 34-jarigen in 2016 voor een Zwarte Piet met zwarte huidskleur was, is dat 38 procent in 2018. In deze groep is men nu dus meer voor een andere vorm van het uiterlijk van Zwarte Piet. Jongere Nederlanders zijn sinds 2016 een geleidelijke of directe verandering meer gaan steunen, terwijl onder de Nederlanders van 65 jaar en ouder bijna geen verandering heeft plaatsgevonden.

Tabel 4

Wat vindt u? Kunt u een van onderstaande uitspraken kiezen? (naar leeftijd)

	TOTAAL		18-34		35-49		50-64		65+	
	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet blijven zoals het was (met zwarte huidskleur)	65%	50%	64%	38%	62%	44%	65%	53%	69%	62%
Er moet een mix zijn van Zwarte Pieten, Schoorsteen Pieten (roetvegen, lichtere huidskleur) en gekleurde Pieten.	14%	19%	14%	19%	15%	20%	13%	21%	13%	18%
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet geleidelijk veranderen (naar een Schoorsteen Piet met roetvegen en een lichtere huidskleur)	13%	17%	11%	21%	12%	19%	13%	17%	14%	16%
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet direct veranderen (naar een Schoorsteen Piet met roetvegen en een lichtere huidskleur)	4%	6%	5%	13%	6%	10%	4%	4%	2%	2%
Het uiterlijk van Zwarte Piet moet helemaal veranderen (alleen witte/gekleurde huidskleur)	1%	2%	2%	1%	1%	2%	2%	2%	1%	1%
Piet moet helemaal worden afgeschaft (geen gekleurde of Zwarte Pieten)	1%	1%	1%	1%	3%	1%	1%	1%	0%	0%
Weet ik niet	2%	4%	3%	8%	2%	3%	2%	3%	2%	1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

2. Kinderen en het Sinterklaasjournaal

2.1 Een op drie kinderen heeft (enige) last van Zwarte Piet-discussie

Van de ouders van kinderen in de Sinterklaasleeftijd zegt 9 procent dat kinderen veel last hebben van de Zwarte Piet-discussie, 24 procent zegt dat hun kinderen hiervan enige last ondervinden: samen 33 procent. Het merendeel van de ouders (62 procent) denkt dat de kinderen er nauwelijks tot geen last van hebben. Ondanks de heftige discussie en ongeremdheden bij de intocht is het deel dat aangeeft dat hun kinderen last hebben van de discussie hetzelfde gebleven (was 34 procent, nu dus 33 procent).

Tabel 5

Heeft u het gevoel dat uw 'gelovige' kinderen last hebben van de discussie over het uiterlijk van Zwarte Piet? In welke mate?

	OUDERS VAN 'GELOVIGE' KINDEREN	
	2016	2018
Veel last	7%	9%
Enigszins	27%	24%
Nauwelijks	22%	20%
Geen last	42%	42%
Weet ik niet	3%	5%
TOTAAL	100%	100%

2.2 Ouders beter in staat 'Zwarte Piet' uit te leggen

Een opvallend verschil met twee jaar geleden is dat ouders van 'gelovige' kinderen beter in staat zijn om aan hun kinderen uit te leggen hoe het zit met het uiterlijk van Zwarte Piet. Van de ouders die het hun kinderen uit proberen te leggen, kan 84 procent dat nu goed tot heel goed, in 2016 was dat 72 procent (tabel 6).

Tabel 6

Hoe goed of slecht kunt u aan uw 'gelovige' kinderen uitleggen hoe het zit met het uiterlijk van Zwarte Piet?

	OUDERS VAN 'GELOVIGE' KINDEREN		OUDERS DIE DAT UITLEGGEN ⁴	
	2016 (N=325)	2018 (N=373)	2016 (N=166)	2018 (N=222)
Heel goed	14%	23%	27%	39%
Goed	23%	27%	45%	45%
Niet zo goed	9%	7%	18%	12%
Slecht	5%	2%	10%	4%
Ik probeer dat niet uit te leggen	21%	20%	-	-
Mijn kinderen zijn nog te jong om dat uit te leggen	28%	20%	-	-
Totaal	100%	100%	100%	100%

⁴ Uitkomst als degenen die dat niet kunnen of proberen uit te leggen niet worden meegenomen.

2.3 Veranderingen in Sinterklaasjournaal nu positief ervaren

Over de manier waarop het Sinterklaasjournaal met de Pieten omgaat - er zijn niet alleen traditionele Zwarte Pieten maar ook andere Pieten te zien - zijn Nederlanders in 2018 positiever dan ze in 2016 waren. Waar in 2016 18% van de Nederlanders de veranderingen goed of heel goed vond, is dat in 2018 51%. Hierbij moet opgemerkt worden dat de vraagstelling dit jaar anders was dan twee jaar geleden, aangepast aan de situatie van dit moment.

Tabel 5

Wat vindt u van de veranderingen bij het Sinterklaasjournaal (NTR)?

- *Vraagstelling in 2016:* "In het Sinterklaasjournaal, het kinderprogramma van de NTR, zijn dit jaar, naast de traditionele Zwarte Pieten ook Mondriaanpieten, witte pieten en Roet Pieten te zien. Wat vindt u hiervan?"
- *Vraagstelling in 2018:* "In het Sinterklaasjournaal, het kinderprogramma van de NTR, zijn dit jaar, verschillende soorten Piet te zien, een Roetveeg Piet maar ook een 'traditionele' Zwarte Piet. Wat vindt u hiervan?"

	2016	2018
Heel goed	4%	22%
Goed	14%	29%
Niet goed en ook niet slecht	22%	22%
Slecht	25%	13%
Heel slecht	33%	11%
Weet ik niet	2%	4%
TOTAAL	100%	100%

3. Oplossingen voor het debat

3.1 Helft Nederlanders ziet een uitweg, andere helpt niet

De meningen over Zwarte Piet en zijn uiterlijk lopen sterk uiteen. We vroegen deelnemers aan het onderzoek of ze een oplossing zien om partijen dichterbij elkaar te brengen of het probleem op te lossen. Bijna de helft (47%) heeft wel een idee, de andere helft (53%) niet. De verdeling over de achtergrondkenmerken is tamelijk gelijkmatig: van zowel jongeren als ouderen, mannen en vrouwen en kiezers van alle partijen heeft ongeveer de helft ideeën voor oplossingen. Naarmate men hoger opgeleid is heeft men iets vaker suggesties.

3.2 Nederlanders zoeken de oplossing in de dialoog

Op de vraag, wat die oplossing zou kunnen zijn, zien we enerzijds de standpunten (voor en tegen) nog eens uiteengezet worden. Maar we zien vooral dat mensen proberen de tegenstelling te overbruggen. Meerdere (creatieve) ideeën om partijen tot elkaar te brengen worden naar voren gebracht. De belangrijkste zijn:

1. Dialoog: praat met elkaar
2. Geef de extremen geen aandacht
3. Geef het tijd: culturele veranderingen gaan nu eenmaal niet snel

1 Dialoog: praat met elkaar

Veel mensen adviseren de (uitgesproken) voor- en tegenstanders om met elkaar aan tafel te gaan zitten. "Rustig rond de tafel, polderen zoals dat zo mooi in Nederland heet. Het heeft zijn effect al meerdere malen bewezen", "Minder met extremisten spreken en meer met de stille meerderheid van beide kanten", "Praat met elkaar, met respect en probeer niet te emotioneel te zijn. Begrip voor de andere partij kan een toenadering brengen, zodat een compromis gevonden kan worden waar de meerderheid zich in kan vinden. Er zullen echter altijd extremisten blijven die het er niet mee eens zijn."

2 Geef de extremen geen aandacht

Daarnaast stellen veel mensen dat aan de extremen minder aandacht moet worden geschonken en dat de media hen geen podium meer moeten bieden: "Aan beide kanten zijn het alleen de fanatiekelingen die problemen geven. De rest van de mensen heeft het helemaal gehad met deze discussie. Deze middenmoot moet zich laten horen. Er moeten denk ik aan beide kanten concessies worden gedaan, dat zij dan zo. Wie dan nog moeilijk doet, is een zeurpiet"

3 Geef het tijd: culturele veranderingen gaan nu eenmaal niet snel

Ten slotte wordt ook genoemd dat tradities nu eenmaal niet snel veranderen en we geduld moeten hebben. "Een culturele verandering kost tijd. Tradities zijn ook ooit ontstaan, het Sinterklaasfeest zoals we nu kennen heeft er ook vroeger anders uitgezien. Er zijn genoeg tradities uitgestorven. Geef het tijd en luister eens naar een ander."

Hieronder een aantal citaten van mensen die voorstellen doen voor compromissen (het merendeel), en van voor- en tegenstanders van verandering.

Compromis-gerichte Nederlanders:

"Zwarte Piet loskoppelen van discriminatie."

"PRATEN! Sorry voor kapitale letters."

"Het is jammer dat er een discussie is ontstaan over Zwarte Piet. Het ging om een kinderfeest en het feest wordt vooral geassocieerd met gezelligheid en goed doen voor elkaar. Hoe goed is dat!! Maar nu de discussie er is, zie ik er geen probleem in om Zwarte Piet langzaam te laten veranderen naar een Schoorsteenpiet bijv. De kinderen zullen daar weinig notie van nemen, verwacht ik. Maar ga vooral niet het feest zelf verstoren! Laat zien dat je volwassen bent, dat geldt voor beide kanten!"

"Rustig rond de tafel, polderen zoals dat zo mooi in Nederland heet. Het heeft zijn effect al meerdere malen bewezen."

"In discussie met elkaar blijven. Een raad vormen bestaande uit vertegenwoordigers uit verschillende provincies en zowel voor- als tegenstanders. Die raad moet met een advies komen richting media, politiek en burgers."

"Blijf met elkaar praten, vergroot wederzijds begrip, treed hard op tegen ordeverstoorders ongeacht van welke partij ze zijn."

"Beide partijen moeten toegeven dat ze beide gelijk hebben en dus accepteer je elkaars mening en accepteer je beide meningen. Dus zowel Zwarte Pieten als andere kleuren."

"Een kinderreferendum met als vragen waar het bij Sinterklaasfeest nou echt te doen is: Sinterklaas met een knecht of Sinterklaas met een knecht die eruit ziet als een negroïde persoon. Referendum moet op school afgenomen worden, zodat ouders zo min mogelijk invloed hebben. Eveneens leerkrachten."

"Voor roetveegpieten gaan en dan dat de een 'viezer' is dan de ander, maar ik denk niet dat er een oplossing is die iedereen tevreden stelt, omdat de partijen te ver van elkaar afstaan qua mening."

"Ieder geval niet demonstreren tijdens de intocht. Ga om de tafel met elkaar. En hak dan de knoop door. Referendum houden en meeste stemmen gelden. De ellende begint al in juni. Word er spuugzat van! Voor het kind maakt het echt niet uit of de piet zwart of wit is of met roetvegen. Grootste flauwekul. Wordt door de ouders gestuurd. Als ze maar hun pepernoten en cadeautjes krijgen. De media moeten zich ook neutraal opstellen hierin. Zelfs het Sinterklaasjournaal. Gelukkig had mijn zoontje het nog niet door. Er worden gewoon knokploegen opgetrommeld. Erg dit! Respect voor elkaar is ook een ding..."

"Stoppen met de discussie, we leven in een vrij land; onze traditie is al heel veel jaren en de laatste paar jaar wordt het ineens een discussie, terwijl kleine kinderen niet eens begrijpen waar dit om gaat."

"Discussieavonden organiseren die puur op de inhoud zijn gericht. Echter, voor veel mensen kan dit wel een beladen onderwerp zijn, aangezien het een nationaal kinderfeest is."

"Elkaars standpunten proberen te begrijpen en erkennen. Laat iedereen inzien dat veranderingen deel uitmaken van een levende cultuur. Vertel hoe het feest zich ontwikkeld heeft, leg uit hoe het komt dat het racisme niet voor iedereen duidelijk is en voor anderen uiterst pijnlijk. Creëer een verschijningsvorm van Piet die voor bijna iedereen aanvaardbaar is. Voer dat overal in (tv, landelijk, scholen). Na drie jaar is het hopelijk weer een leuk feest, maar nu voor iedereen."

Tegenstanders verandering Zwarte Piet:

"Alles wat de Nederlandse cultuur weg wil halen verbieden. In andere landen wordt cultuur hoog in het vaandel gehouden. Dit land is Nederland, geen ander land. Wij hoeven niet allerlei buitenlandse feesten binnen te halen en gedwongen worden onze eigen feesten te verbieden of te laten wegwerken door anderen."

"Gewoon eenvoudig accepteren dat het hier om een KINDERfeest gaat dat bovendien gewoon een traditie is en niets te maken heeft met huidskleur of slavernij (er zijn wat dat betreft wel belangrijkere items waar Nederland zich schuldig aan heeft gemaakt!). Door het onvolwassen gedrag van volwassenen raken

kinderen in de war en zo gaat het altijd. Laat die kinderen gewoon hun feest houden zoals het was. Ik ben persoonlijk geen voorstander van Sinterklaas o.i.d. Ik houd er niet van als volwassenen tegen kinderen liegen. Maar zoals het nu gaat is het alleen maar extra verwarrend en gaat het ten koste van degenen voor wie het feest eigenlijk bedoeld is. Dat is echt nergens 'win-win'. Dat de discussie er is vind ik diep triest."

"Ik vind sowieso dat er te veel negatieve aandacht is voor de tradities van Nederland, ik denk dat er te veel aandacht wordt besteed aan de paar tegenstanders. Mijn oplossing zou zijn, geen media-aandacht!"

"Voorlichting aan de tegenstanders en de vriendelijke suggestie dat ze zich druk gaan maken over de hedendaagse slavernij in bv het Midden-Oosten."

"Alles verandert, ook het Sinterklaasfeest. Tegenstanders zouden blij moeten zijn met alle veranderingen die momenteel al plaatsvinden. Geef voorstanders de tijd om aan het idee te wennen dat Zwarte Piet langzaam verdwijnt. Het is een kinderfeest, het maakt een kind niet uit wat voor kleur piet heeft."

"Als men niet aan oer-Hollandse folklore mee wil doen, dan moet men naar een land verhuizen waar dit niet wordt gevierd. En anders je mond houden. Dit geldt voor meerdere Hollandse dingen."

Voorstanders verandering Zwarte Piet:

"Blanke mensen die er niks mee te maken hebben erbuiten laten, vragen om zich erbij neer te leggen en de mensen die er echt last van hebben rond de Sinterklaastijd een alternatief laten zoeken waar ze zich in kunnen vinden. Niet afschaffen, wel aanpassen. Een feest is alleen een feest als het leuk is voor iedereen."

"Bekijk het eens door de ogen van een kind. Die staan veel meer open! Maakt hun niet uit hoe Piet eruit ziet als er maar een Piet is. Dus volwassenen gedraag je dan ook volwassen en kom op een normale manier tot elkaar!"

"De vraag is welke partijen er bij elkaar gebracht moeten worden. De vraag is hoeveel voorstanders van Zwarte Piet hier liepen te 'demonstreren'? Dat als eerste. Verder denk ik dat deels de tijd er naar is om bestaande gewoonten te handhaven tegen alle onzekerheid. Maar ook: het moet nog duidelijker gemaakt worden a. wat het slavenverleden inhield en waarom nazaten nog altijd (zie ook de huidige arbeidsmarkt) gediscrimineerd voelen op basis van dat uiterlijk!"

"Het zijn knechten van Sint, deze kunnen elke huidskleur hebben, het zijn de Pietermannen van Sinterklaas."

3.3 Kleine minderheid van tegenstanders verpest het Sinterklaasfeest

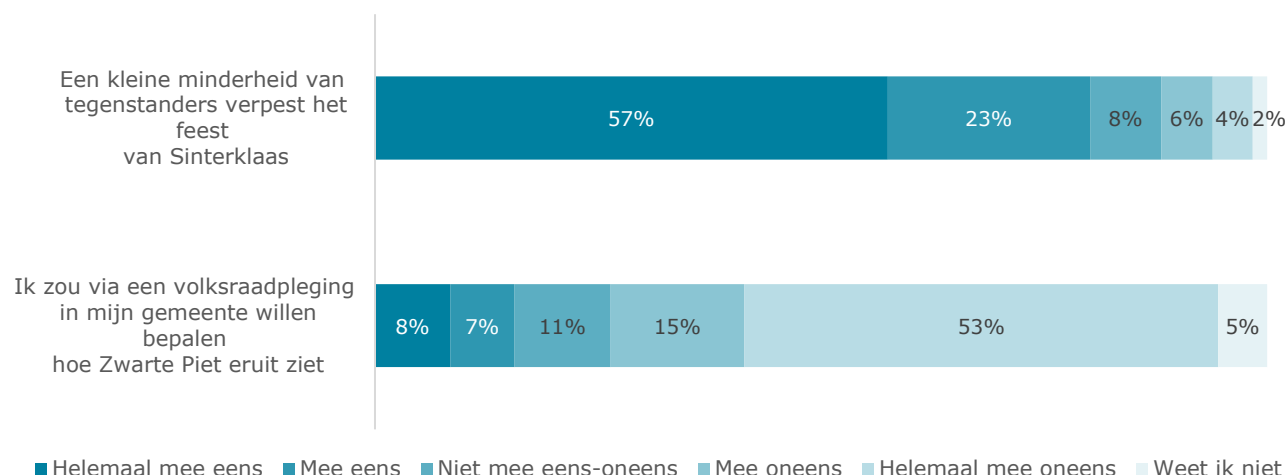
Van de Nederlanders is 80 procent het eens met de stelling 'Een kleine minderheid van tegenstanders verpest het Sinterklaasfeest', slechts 10 procent is het er mee oneens (figuur 3).

3.4 Geen steun voor referendum over uiterlijk Zwarte Piet

Een mogelijke oplossing voor dit conflict over het uiterlijk van Zwarte Piet zou kunnen zijn het uiterlijk vast te laten stellen via een volksraadpleging. Maar slechts een klein deel van de Nederlanders, 15 procent, ziet dit zitten.

Figuur 3

Mate waarin men het eens of oneens is met stellingen (%)

3.5 De burgemeester kan een belangrijke rol spelen, maar de burgers zelf ook

Op de vraag wie een leidende rol zou moeten nemen om ongeregelde heden en rellen te voorkomen en intochten in goede banen te leiden, zien de meeste Nederlanders een belangrijke rol voor de burgemeester van hun gemeente en van burgers zelf. De minister-president en andere nationale politici worden minder genoemd om de intocht van Sinterklaas in goede banen te leiden (tabel 8).

Tabel 8

Bij de intocht van Sinterklaas waren er in verschillende plaatsen ongeregelde heden en rellen. Van wie verwacht u een leidende rol om dit in goede banen te leiden? (meerdere antwoorden mogelijk)

	2018
De burgemeester van uw gemeente	59%
Burgers zelf	45%
Media (in het algemeen)	26%
De minister president	20%
Andere nationale politici	12%
De koning	5%
Het bedrijfsleven (winkels, producenten)	5%
Anders	8%

4. Stellingen

4.1 Minder weerstand tegen verandering

De stellingen die we hebben voorgelegd over de Sinterklaastraditie en over het uiterlijk van Zwarte Piet laten kleine veranderingen zien tussen 2016 en 2018.

Het merendeel (53%) van de Nederlanders vindt nog steeds dat 'De Sinterklaastraditie mét zwarte piet moet blijven zoals hij is', maar dat was 69 procent in 2016.

Eveneens 53 procent van de Nederlanders is het *niet eens* met de stelling dat het een goede zaak is dat Zwarte Piet verandert, maar dit was 65 procent in 2016. Het aandeel dat het een goede zaak vindt of er neutraal in staat, nam toe van 32 naar 45 procent.

Het deel van de Nederlanders dat van mening is dat een kleine minderheid van tegenstanders het Sinterklaasfeest verpest, is vrijwel gelijk gebleven (van 83 naar 80 procent).

Tabel 9

Kunt u voor de volgende stellingen met betrekking tot Zwarte Piet aangeven in welke mate u het er mee eens of oneens bent?

	De Sinterklaastraditie mét Zwarte Piet moet blijven zoals hij is		Het is een goede zaak dat het uiterlijk van Zwarte Piet verandert		Een kleine minderheid van tegenstanders verpest het feest van Sinterklaas	
	2016	2018	2016	2018	2016	2018
Helemaal mee eens	53%	45%	5%	9%	59%	57%
Mee eens	16%	17%	12%	17%	24%	23%
Neutraal	12%	16%	15%	19%	6%	8%
Mee oneens	9%	12%	16%	17%	5%	6%
Helemaal mee oneens	8%	9%	49%	36%	5%	4%
Weet ik niet	1%	2%	2%	2%	1%	2%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%

4.2 Geen sympathie voor demonstraties

Ten slotte hebben we deelnemers van het onderzoek enkele nieuwe stellingen voorgelegd. Hieruit blijkt dat de meerderheid van de Nederlanders van mening is dat zowel voor- als tegenstanders van Zwarte Piet niet zouden moeten demonstreren bij de intocht. Een klein deel van de Nederlanders, 24 procent, is bereid om het uiterlijk van Zwarte Piet aan te passen wanneer dit als discriminerend wordt ervaren, terwijl 63 procent van mening is dat Zwarte Piet een deel van de Nederlandse traditie is en tegenstanders daar vanaf moeten blijven.

Tabel 10

Kunt u voor de volgende stellingen met betrekking tot Zwarte Piet aangeven in welke mate u het er mee eens of oneens bent? (dit jaar voor het eerst voorgelegd)

	Als donkere Nederlanders zich gediscrimineerd voelen door de verschijning van Zwarte Piet, is dat voldoende reden het uiterlijk van Zwarte Piet aan te passen	In Nederland moet iedereen kunnen demonstreren, maakt niet uit wat zijn of haar opvattingen zijn	Zwarte Piet hoort bij een Nederlandse traditie, daar moet je vanaf blijven	Voorstanders van Zwarte Piet zouden niet moeten demonstreren bij de intocht van Sinterklaas	Tegenstanders van Zwarte Piet zouden niet moeten demonstreren bij de intocht van Sinterklaas
Helemaal mee eens	8%	22%	46%	53%	60%
Mee eens	16%	33%	17%	25%	21%
Neutraal	15%	22%	14%	9%	7%
Mee oneens	20%	12%	11%	7%	6%
Helemaal mee oneens	40%	8%	10%	6%	4%
Weet ik niet	2%	2%	1%	1%	1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Onderzoeksverantwoording

I&O Research heeft een landelijk representatief onderzoek uitgevoerd onder 3.145 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek werd uitgevoerd van 22 tot en met 27 november 2018.

De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. Het grootste deel van de deelnemers (94 procent) is afkomstig uit het I&O Research Panel (n=2.965). Daarnaast zijn 180 deelnemers (6 procent) via PanelClix benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

Lager / hoger opgeleiden

In de onderzoekswereld (en in de samenleving) is er discussie over de benaming lager of hoger opgeleiden. Sommige mensen pleiten ervoor lager opgeleiden 'praktisch opgeleiden' te noemen. Wij kiezen hier niet voor. Als wij spreken van 'lager opgeleiden' (i.v.m. onze onderzoeken) betreft dat een verzameling van onderstaande 3 eerste categorieën. Dit zijn maar voor een klein deel 'praktisch geschoolden'.

1. Geen onderwijs / basisonderwijs / cursus inburgering / cursus Nederlandse taal
2. LBO / VBO / VMBO (kader- of beroepsgerichte leerweg) / MBO 1 (assistentenopleiding)
3. MAVO / HAVO of VWO (eerste drie jaar) / ULO / MULO / VMBO (theoretische of gemengde leerweg) / voortgezet speciaal onderwijs
4. MBO 2, 3, 4 of MBO oude structuur (vóór 1998)
5. HAVO of VWO (overgegaan naar de 4^e klas) / HBS / MMS
6. Hoger beroepsonderwijs (HBO)
7. Wetenschappelijk onderwijs (WO)

Met 'hoger opgeleiden' bedoelen we de categorieën 6 (HBO) en 7 (WO).

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten uit het I&O Research Panel geen vergoeding.

I&O Research

I&O Research is een maatschappelijk betrokken bureau voor beleids- en marktonderzoek. Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties. I&O Research is de laatste jaren gegroeid tot het zevende marktonderzoeksbureau van Nederland. In de sector 'overheid & onderwijs' is I&O Research de nummer 1 (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2017).

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

